

OSNUTEK

PROGRAMSKI STANDARDI RTV SLOVENIJA

November 2023

I. UVOD

RTV Slovenija je osrednja medijska in kulturna ustanova v Republiki Sloveniji. Opravlja številne z zakonom predpisane medijske naloge in ima posebno kulturno poslanstvo. Javni interes izpolnjuje tako, da zagotavlja širok razpon kakovostnih programskih vsebin in storitev, ki so univerzalno dostopne prek različnih medijev in kanalov, klasičnih in modernih (radijskih, televizijskih, spletnih in digitalnih), z mislijo na različne interese, okuse in pričakovanja javnosti ter tehnološki razvoj, ki vpliva na raznovrstne načine spremljanja teh vsebin in storitev.

Da bi opravljala to odgovorno nalogo v slovenski družbi, se RTV Slovenija javnosti zavezuje, da bo delovala kot gradnik skupnosti, temelj informirane javnosti, steber slovenske kulture in slovenskega jezika, prostor strpnega dialoga in iskanja družbenih soglasij ter glasnik odprte, raznolike in svobodne družbe.

Programski standardi, ki jih mora s tem ciljem dosegati RTV Slovenija, so sestavljeni iz treh delov: opisa vrednot javnega medija, navedbe upravičenih pričakovanj raznolikega občinstva in zavez programskih ustvarjalcev h kakovostni in k etični medijski produkciji.

Programski standardi se nanašajo na vse RTV-vsebine in RTV-storitve, ki jih ustvarja, predvaja in zagotavlja RTV Slovenija, ne glede na to, ali gre za lastno ali zunanjo produkcijo. Zavezujoči so za vse sodelujoče v pripravi in posredovanju RTV-vsebin in RTV-storitev ne glede na posebnosti poklica, ki ga opravljajo, in delovnopravnega oz. formalnopravnega odnosa, ki ga imajo z RTV Slovenija.

II. VREDNOTE JAVNEGA MEDIJA

Temeljne vrednote, na katerih RTV Slovenija gradi zavezanost javnosti in delovanje v dobro družbe, so vrednote javnih medijev, združenih v Evropsko radiotelevizijsko mrežo (EBU).

1. Univerzalnost

Programske vsebine in storitve so namenjene vsem družbenim skupinam in nikogar ne izključujejo. Dostopne so povsod in vsem v državi pod enakimi pogoji za vse. RTV Slovenija tako sooblikuje skupni prostor izražanja in razširjanja raznovrstnih mnenj in zamisli, ki prispevajo k demokraciji, družbeni povezanosti, vključenosti, pripadnosti in skupni identiteti.

2. Neodvisnost in avtonomnost

RTV Slovenija je neodvisna in avtonomna ustanova. Vodstvo in programski ustvarjalci delujejo neodvisno od državnih organov oz. enakopravno sodelujejo. Pri ustvarjanju vsebin, sprejemanju odločitev na vseh področjih poklicnega in strokovnega delovanja so neodvisni od političnega, komercialnega ali interesnega vplivanja. Bistven pogoj neodvisnosti je stabilno financiranje, ki ga z zakoni zagotavlja ustanovitelj.

Programski ustvarjalci v interesu javnosti delujejo tudi tako, da branijo poklicno avtonomijo pred pritiski političnih, ekonomskih ali drugih centrov moči, ki bi poskušali kakor koli omejevati javnost dela oz. ga poskušali uporabljati za kakršne koli namene, ki niso v skladu s programskimi, poklicnimi in etičnimi standardi ter načeli svobode in neodvisnosti poklica.

3. Odličnost in inovativnost

Programske vsebine in storitve dosegajo in postavljajo najvišje standarde kakovostne medijske ponudbe v slovenskem jeziku in jezikih narodnostnih manjšin. Programski ustvarjalci se s tem namenom nenehno izobražujejo in usposablajo.

Javni medij stopa v korak s časom, je odprt za nove zamisli in nove talente ter deluje kot vodilna sila v medijski inovativnosti in kreativnosti v slovenski družbi. Javnost ni le opazovalka, ampak je soustvarjalka vsebin.

4. Raznolikost in povezovalnost

Vsebine in storitve so namenjene socialno, generacijsko, interesno, vrednostno in nazorsko raznoliki družbi, ustvarjene so v različnih žanrih in posredovane prek različnih kanalov.

Namenjene so prebivalcem vseh delov države in Slovincem v sosednjih državah in po svetu.

S predstavljanjem ljudi, ki živijo različna življenja, imajo različne preteklosti in zgodbe ter mnogotere poglede na prihodnost, javni medij opravlja tudi povezovalno vlogo in sodeluje v gradnji manj razdeljene družbe.

5. Odgovornost

Odgovornost javnega medija do javnosti je temelj medsebojnega zaupanja. Odgovornost v tem primeru pomeni, da RTV Slovenija jamči za kakovost predvajanih vsebin, nenehno strokovno izpopolnjevanje ustvarjalcev in odgovornih za delovanje javnega medija ter transparentnost tako v upravljanju in porabi javnih sredstev kot v pripravljanju programskih vsebin. Bistvene sestavine odgovornosti so popravljanje lastnih napak, pojasnjevanje uredniških dilem in odločitev ter dialog z občinstvom.

Javni medij opravlja tudi odgovorno nalogo v obrambi svobode javne besede in preprečevanju zlorabe pravice do svobode izražanja v obliki sovražnega govora in dezinformacij.

6. Spoštovanje standardov

Spoštovanje programskih, poklicnih in etičnih standardov je posebej varovana vrednota javnega medija, saj zagotavlja verodostojnost programov in storitev, kar je nujna podlaga za relevantnost in zaupanje.

III. DELOVANJE V INTERESU JAVNOSTI

Da bi RTV Slovenija delovala v interesu javnosti in izpolnjevala upravičena pričakovanja javnosti, mora upoštevati naslednje standarde:

- spoštovanje ustave in temeljnih načel demokracije;
- negovanje novinarske verodostojnosti z doslednim upoštevanjem poklicnih in etičnih standardov, predvsem načel resnicoljubnosti, neodvisnosti, nepristranskosti, spoštovanja človekovega dostojanstva, odgovornosti in transparentnosti;
- upoštevanje pluralnega in večkulturnega značaja slovenske družbe ter zagotavljanje takšnega programa, ki zaobjema raznolikost mnenj in stališč, spoštuje različnost, politična in verska prepričanja ljudi in prispeva k strpnosti ter posreduje vrednote, ki pomagajo – ob spoštovanju razlik – ustvarjati soglasje o temeljnih vprašanih slovenske družbe s poudarjanjem solidarnosti med ljudmi;
- posredovanje vseh družbeno pomembnih vsebin in znanj na način, kot je najbolj ustrezen za vključevanje državljanov v odgovorno državljansko življenje, da se bodo, ko bodo odločali o skupnih zadevah, zavedali pomena, dosega in posledic svoje odločitve;

OSNUTEK

- skrb za zborna slovenščina kot temelja identitete Slovencev doma, v sosednjih državah in po svetu, ob negovanju vseh jezikovnih zvrsti, tudi narečij in žargona, kot tudi jezikov avtohtonih in drugih narodnosti v Sloveniji;
- preprečevanje sovražnega govora in spodbujanje izražanja v okviru družbenih norm in omikanosti razen v nujnih primerih stilne zaznamovanosti govora v umetniških zvrsteh ob upoštevanju mere in dobrega okusa;
- uveljavljanje ločnice med duhovitostjo in vulgarnostjo, preprečevanje žalitev, smešenja in vseh drugih oblik poseganja v integriteto ljudi;
- predvajanje programov v ustreznem ravnotežju informativnih, kulturnih, umetniških, glasbenih, izobraževalnih, verskih, razvedrilnih, športnih vsebin, programov za otroke in narodne skupnosti;
- spodbujanje vsestranske kulturne in umetniške ustvarjalnosti kakor tudi mednarodne kulturne izmenjave, s čimer bogati slovensko kulturo kot del kulture širše skupnosti,
- širjenje poznavanja in spoštovanja nacionalne zgodovine, krepitev državljske zavesti
- in dvig državljske kulture;
- zavzemanje za skladen razvoj Slovenije kot enega bistvenih ciljev splošnega napredka države, spremljanje in spodbujanje kulture in vrednot lokalnih skupnosti,
- spodbujanje skrbi za zdravo življenje in okolje;
- vključevanje invalidskih vsebin v vse vrste medijske produkcije, zagotavljanje dostopnosti vsebin in spodbujanje ustvarjalnega življenja invalidov in drugih oviranih oseb;
- širjenje prostora za družbeni dialog tudi z vključevanjem civilne družbe;
- podpiranje ukrepov za zaščito državljanov in potrošnikov pred vsako obliko izkoriščanja neobveščanih in neozaveščanih;
- zagotavljanje vrhunske podobe svojih programov v skladu z estetskimi vrednotami v
- vsebinskem, slikovnem, jezikovno-govornem in glasbenem pogledu;
- sledenje medijskemu razvoju in tehnološkim novostim, razvijanje novih pristopov in preiščeno vključevanje novih možnosti, ki jih prinašata digitalizacija in umetna inteligenca;
- pri umeščanju plačanih oglasov v programe strogo upoštevanje zakonskih in etičnih meril kakor tudi meje dobrega okusa, jezikovne kultiviranosti in programskega konteksta.

IV. ZAVEZE PROGRAMSKIH USTVARJALCEV

Ustvarjalci programov RTV Slovenija so pri strokovnem delu, ki sloni na poklicnih in etičnih načelih, neodvisni in avtonomni. Bistvene zaveze programskih ustvarjalcev so:

- natančnost, nepristranskost, celovitost, poštenost in jezikovna dovršenost v sporočanju dejstev, spoštovanje žanrov in izogibanje senzacionalizmu;
- spoštovanje človekovega dostojanstva ter osebne integritete posameznika in njegove pravice do zasebnosti;
- zadovoljevanje splošnih interesov vseh družbenih slojev in skupin ter izogibanje javnemu solidariziranju z akcijami političnih strank, gospodarskih, finančnih in drugih interesnih združenj, društev in skupin, ki bi ga bilo mogoče razumeti kot podporo javnega medija;
- izogibanje vsem oblikam nasprotja interesov, prepoved sodelovanja v plačani promociji in oglaševanju ter vsebinskega ali poslovnega sodelovanja z organizacijami, ki so predmet njihovega poročanja;
- dolžnost takšnega javnega delovanja, ravnanja in nastopanja, ki ne škodi ugledu javnega medija, sodelavcev, programov in lastni verodostojnosti.

Zaveze so podrobno opredeljene in opisane v pravilniku o poklicnih merilih in etičnih načelih, ki so ga dolžni spoštovati vsi pripravljavci programov, vsebin in storitev, ki jih javnosti prek katerega koli medija ali kanala posreduje RTV Slovenija.

V. KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE

Programski standardi začnejo veljati z dnem sprejetja na Svetu RTV. S tem dnem prenehajo veljati Programski standardi, ki jih je sprejel Programski svet RTV 28. 11. 2006.

Neupoštevanje programskih standardov predstavlja kršitev delovnih obveznosti. Spoštovanje teh standardov je obvezno določilo vsake pogodbe o delu, ki jo sklene RTV Slovenija.

Nad uresničevanjem standardov so dolžni bedeti vsi sodelujoči v produkcijski verigi, vodilni in vodstveni posamezniki v enotah in uredništvih, Uprava RTV Slovenija in Svet RTV.